

IV. SINIF ÇEEİ BÖLÜMÜ

SOSYAL GÜVENLİK TEORİSİ DERSİ

Konu:Refah Devletinin Dönüşümü ve Emeklilik Reformları

Prof.Dr. Şenay GÖKBAYRAK

senay.gokbayrak@politics.ankara.edu.tr

Emeklilik Sistemlerinde Reform Arayışları

- Sosyal güvenlik sistemlerinde reform arayışları
- Emeklilik sistemlerinin sürdürülebilirliği
 - Demografik değişimler
 - İşgücü piyasalarındaki dönüşümler
 - Dağıtım yönteminin finansman krizi

EMEKLİLİK REFORMLARI

Reform Biçimi	İçerik
Parametrik Reformlar	<ul style="list-style-type: none">-Emekli olma koşullarının zorlaştırılması-Kamu emeklilik sisteminden sağlanan karşılıkların azaltılması
Yapısal Reformlar	Tamamlayıcı Emeklilik Programları

Çok Basamaklı Emeklilik Sistemleri

KEP

- Asgari emeklilik güvencesi
- Gelirin yeniden dağılımı

MEP

- Emeklilikte gelir düzeltici etki

BEP

- Bireysel tasarruf yapabilme ve değerlendirme

I. Basamak Kamu Emeklilik Programları

- Dağıtım yöntemine göre finansman
- Tanımlanmış karşılık esası
- Zorunlu katılım
- Emeklilik döneminde asgari bir gelir güvencesi

II. Basmak Mesleki Emeklilik Programları

- Fon biriktirim yöntemine finansman
- Zorunlu ya da gönüllü katılım
- Tanımlanmış karşılık ya da tanımlanmış katkı esası
- Gelir düzeltici işlev (Ertelenmiş ücret)

II. Basmak Mesleki Emeklilik Programları

- Kollektif programlar
- Firma bazlı programlar

III. Basamak Bireysel Emeklilik Programları

- Fon biriktirim yöntemiyle finansman
- Tanımlanmış katkı esası
- Gönüllü katılım
- Bireysel tasarrufların değerlendirilmesi

Özel Emeklilik Programlarının Etkileri

- Farklı ülke deneyimleri ülkelerin,
 - Refah rejimlerinin
 - Çalışma ilişkileri sisteminin
 - İşgücü piyasaları ve istihdam biçimlerinin
 - İşletme yapısı ve ölçeğinin
 - Gelir dağılımı durumunun

özel emeklilik programlarının kapsam ve işleyişinde temel belirleyiciler olduğunu göstermektedir.

TÜRKİYE'DE EMEKLİLİK SİSTEMİ

- Kamu emeklilik programı,
 - Tanımlanmış karşılık esaslı
 - Dağıtım yöntemine göre finansman

TÜRKİYE'DE EMEKLİLİK SİSTEMİ

- 2022 Sayılı Kanun (65 Yaş Kanunu), yoksul yaşlılara aylık ödemesi
- 2001 yılında 4632 Sayılı Kanun ile Bireysel Emeklilik Programı

EMEKLİLİK REFORMLARI-I

- **Parametrik reformların** amacı sistemin gelirlerini artırmak, giderlerini azaltmaktır.
- İlk olarak 1999 tarihli 4447 Sayılı Kanun ile,
 - Prime esas gün sayısı ve kazanç tavanının yükseltilmesi
 - Sosyal güvenlik destek priminin yükseltilmesi
 - SSK emeklisi noter ve avukatlar için %15 sosyal güvenlik destek primi
 - Bağkur emeklileri için %10 sosyal güvenlik destek primi
 - Emeklilik yaşının kademeli artışı
 - Emeklilik aylığı hesabında tüm çalışılan dönemin kazancının hesaba alınması
 - Emekli aylığı miktarında azalma

EMEKLİLİK REFORMLARI -II

- Son sosyal güvenlik reformu ile,
 - Kademeli artış ile 2048 yılında 65 yaşında emeklilik
 - Prim ödeme gün sayılarının artırılması
 - Aylık bağlama oranının değiştirilmesi
 - Tüm çalışma süresine ilişkin ortalama aylığın, emekli aylığı hesabında esas alınması
 - Emekli aylıklarının güncellenmesi değişimler

EMEKLİLİK SİSTEMİNDE YENİDEN YAPILANMA

- Gerçekleştirilen düzenlemelerle kamunun sistemdeki rolünün daraltılması
- Tamamlayıcı emeklilik programlarına artan ihtiyaç
- Mesleki emeklilik programları ?
- Bireysel emeklilik programının gelişimi ?

BİREYSEL PROGRAMIN ÖZELLİKLERİ

- Tamamlayıcı nitelikte
- Gönüllü katılım
- Tanımlanmış katkı esası
- Bireysel ve grup emeklilik sözleşmeleri
- İşveren katkısı
- Bireysel Emeklilik Şirketleri.
- Programın denetimi
- Programın gelişiminin önce vergi avantajları sonra devlet katkısıyla desteklenmesi
- Otomatik katılım

Çok Basamaklı Emeklilik Programlarının Uygulanabilirliği ?

- Üretim yapısı ve işletme ölçekleri ?
- İşgücü piyasalarının yapısı ?
- BEP'in gelişim dinamikleri ?
- Gelir dağılımı eşitliği ?
- Çalışma ilişkileri ve sosyal diyalog mekanizmaları ?

Temel Kaynak

- Gökbayrak, Şenay. (2010), Refah Devletinin Dönüşümü ve Özel Emeklilik Programları, Siyasal Kitabevi Yayınları

Ayrıntılı sorularınız için

senay.gokbayrak@politics.ankara.edu.tr